

הרב חיים אברהם זקוטניסקי

קיו גרדנס הילס ניו יארק

בענין שאלת טל ומטר במדינות הדרומית לקו המשווה (Equator) כמו אוסטרליא וכדומה

ימי הפסח והכריו להמשיך בהזכרת גשם בתפלה ושלא להפסיק כמנהג כל העולם והרעישו עליו הרבה ולא הודו לו חכמי דורו, שאמרו דגשם בזמן הקיץ סימן קללה הוא]. וביאר דמה דאמרינן בגמ' דאנשי נינוה כיחידים דמי ושואלים בשומע תפלה, זה רק לאנשי נינוה דהוי עיר אחת אבל מדינה כולה וארץ כולה וכמו אשכנז או שואלים בברכת השנים כ"ז שהם צריכים גשם.

וע"פ זה יישב את הסתירה בדברי הרמב"ם, דהרי כתב הרמב"ם בפירוש המשנה שלו בזה הלשון: "וכל זה בארץ ישראל ובארצות הדומות לה וכו' אבל בשאר ארצות השאלה בזמן שהמטר טוב והגון באותו המקום ונתן אותו הזמן כאילו הוא שבעה במרחשון [שבו מתחילים לשאול מטר בארץ ישראל] וכו' כי יש ארצות לא יתחילו בהם הגשמים אלא מניסן. וארצות שיש בהם במרחשון הקיץ והגשמים אינן להם טובים אלא ממיתין ומאבדין והיאך ישאלו אנשי זה המקום גשם במרחשון הלא זה מן השקר והאולת וכל זה דבר אמיתי וגלוי". ולכאורה ממה שכתב שבמקומות הצריכין גשמים, אחר חודש ניסן, דיש להם לשאול "כאילו הוא שבעה במרחשון" הרי זה משמע דהשאלה צריכין להיות כהוגן בברכת השנים. אמנם בחיבורו בהלכות תפלה (פ"ב הלכה י"ז) כתב: "מקומות שהן צריכין לגשמים בימות החמה כגון איי הים הרחוקים שואלין את הגשמים בעת שהן צריכין להן בשומע תפלה", הרי דדבריו ברורים מללו דבארצות כאלו דאין להם לשאול אלא בשומע תפלה, ולא בברכת השנים, וזה סתר מה שכתב בפירוש המשנה הנ"ל.

הנה יש לברר לענין שאלת "ותן טל ומטר" בברכת השנים במדינות אשר מדרום לקו המשווה [וכמו במדינת אוסטרליא ובראזיל וארגינטינא], אשר ימות החמה וימות הגשמים שלהם הם היפך שלנו, דהיינו ששם מחודש ניסן עד תשרי הוי חורף וימות הגשמים ומחודש תשרי עד ניסן הוי קיץ ואין צריכין לגשמים כלל [ואולי הגשמים הוי קללה וכדלקמן]. ושאלה זו נחלק לשני חלקים, ראשית אם יש להם לשאול גשם באמירת ותן טל ומטר בימות הגשמים שלהם, דהיינו קיץ בשאר העולם. ושנית, אם יש להם לומר ותן טל ומטר בשעת הקיץ שלהם, בגלל שבזמן זה א"י ושאר ארצות צריכין גשמים.

אמירת ותן טל ומטר באוסטרליא וכדו' בימות הגשמים שלהם

כדי לבאר הדיון הראשון, דהיינו אם יש להם לשאול גשמים בחורף שלהם, צריכין להקדים ולברר סוגיית הגמ' ודיעות הראשונים שמימיהם אנו חיים. דאיתא בגמ' תענית (יד:): "שלחו ליה בני נינוה לרבי כגון אנן דאפילו בתקופת תמוז בעינן מיטרא היכי נעביד כיחידים דמינן או כרבים דמינן כיחידים דמינן [ויש לשאול ותן טל ומטר] ובשומע תפלה או כרבים דמינן ובברכת השנים שלח להו כיחידים דמיתו ובשומע תפלה".

והרא"ש בתשובות (כלל ד' אות י') תמה על אותן מדינות שצריכות גשמים בין פסח לעצרת כגון אשכנז וצרפת, למה פוסקים מלהזכיר גשם במוסף דיום ראשון של פסח, וכמנהג כל העולם. הו"ל לשאול לפי צרכיהם [וכן הנהיג למעשה בארצו בשנת ה' אלפים ושבעים ושלש שהיתה להם עצירת גשמים עד

שלא בזמן שתקנו חכמים אפילו בשומע תפלה, אלא מרצין לפניו יתברך בתעניות ובסליחות ב"ג מדות ואומרים פסוקים ומזמורים של מטר אבל אין שואלין ותן טל ומטר וכו' ושמעתי ששני גדולים עשו מעשה כשהיה עציר' גשמים ביהמ"ח לשאול בצבור ותן טל ומטר בשומע תפלה ונאסף כ"א לעמיו באותה שנה ותלו הדבר באטרחרו קמיה שמיא".

אמנם ראיתי בט"ז ס"ק ב' שביאר דכוונת הב"ח הוא רק בחזרת הש"ץ, דאין מן הראוי שהחזן יאמר ותן טל ומטר בשומע תפלה, אבל היחיד המתפלל מותר ויחלילה שיהיה אדם נענש על ככה". וכן מסיק הערוך השלחן והעיד דכן המנהג [אצל היחיד] לומר בש"ת.

סברת בעל ה"שכט הלוי"

הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר שליט"א בשו"ת שכט הלוי (ח"א סי' כ"א) דן בנדון שלנו וכתב סברא חדשה, דמה שכתב השלחן ערוך דמדינה צצריכים גשם בימות החמה יש להם לשאול דוקא בשומע תפלה, היינו רק במדינה כזה שהימות הגשמים והימות החמה שלהם הם שוים לא"י אלא שיוצא מן הכלל במה שהיא צריכה גשם אפילו בתמוז, אבל מדינת אוסטרליא וכדו' שהם תחת קו המשווה שברצון יוצר בראשית נתהפכה הטבע לגמרי מא"י שבחורף הוא קיץ ובקיץ הוא חורף דאז יש לומר ותן טל ומטר גם בברכת השנים, דכגון זו לא דיברה הרא"ש והשו"ע מאומה. והמשיך לבאר דלא מצא שום פוסק מפורסם שיאמר שאסור לו לשאול כי כל מה שדברו הפוסקים בזה היה ממדינת הסמוכים לאה"ק, וממדינת אירופא שכולם שוים בזה שהקיץ הוא קיץ שלנו וחורף הוא חורף שלנו אלא שזה מקדים וזה מאחר. ויעו"ש לבסוף דלא רצה לסמוך על סברא זו לשאול בברכת השנים עד שייסכים עמו גאון מפורסם, ע"ש.

אמנם יש לפקפק על עיקר סברת השבט הלוי, דמה שחילק בין דיון השו"ע ובין

וביאר הרא"ש דע"פ הנ"ל אתי שפיר, דבפירוש המשנה קמייירי בארץ כולה ובמדינה שלימה הצריכין גשם, דאז יש להם לשאול בברכת השנים. ובחיבורו בהלכות תפלה שכתב דאיי הים שואלין בשומע תפלה היינו משום דאיי הים אינן נקראין ארץ בפני עצמו, וכננוה הוי דינים כיחידים ובשומע תפלה.

אמנם עיין בכסף משנה שם שלא ניחא ליה בפירוש הרא"ש בדעת הרמב"ם דא"א לומר דאיי הים אין נקראין ארץ, ויעו"ש שמיישב דברי הרמב"ם באופן שיצא דאין חילוק בין ארץ ומדינה ועיר קטנה וכולם כיחידים דמי ובשומע תפלה. ומה עוד דהרא"ש בעצמו כתב דחכמי דורו חלקו עליו. וממילא פסק דאין ההלכה כדעת הרא"ש וכלשונו בשלחן ערוך (ס' קי"ז סעיף ב'): "יחידים הצריכים למטר בימות החמה אין שואלין אותו בברכת השנים, אלא בשומע תפלה. ואפילו עיר גדולה כננוה או ארץ אחת כולה כמו ספרד בכללה או אשכנז בכללה כיחידים דמו בשומע תפלה, ומיהו אם בארץ אחת כולה הצריכים מטר בימות החמה טעה בה יחיד ושאל מטר בברכת השנים (אם רוצה), חוזר ומתפלל בתורת נדבה בלא שאלה בברכת השנים (אבל אינו מחוייב לחזור כלל) (ב"י בשם מהר"א והרמב"ן והר"ן סברי להו כהרא"ש)".

ודון מינה לנד"ד דבמדינת אוסטרליא וכדומה הצריכין גשם בין ניסן לתשרי באנו למחלוקת איך לשאול גשם, דלדעת הרא"ש יש להם לשאול גשם בברכת השנים, ולדעת השלחן ערוך אין להם לשאול אלא בשומע תפלה. וכיון שקבלנו הוראות המחבר א"כ אין להם לשאול אלא בשומע תפלה. אכן מצאתי דיש שמפקקים עם פסק זה, וכמו שאבאר בעזה"י.

דעת הב"ח

ועיין בהב"ח שמסיק להחמיר דאין להם לשאול אפילו בשומע תפלה, וז"ל שם: "מיהו קבלתי דיש לזוהר שלא לשאול גשמים כלל

עבר הירשאוויץ בשו"ת בית אברהם, ובשו"ת מילי דעזרא, והערוך השלחן, והג"ר ב"צ אבא שאול זצ"ל בשו"ת אור לציון (ח"ב פרק ז' אות ל'), והגאון רבי עובדיה יוסף שליט"א הובא בקובץ קול מסיני (מרחשון תשכ"ד גליון ב' כרך ג').

והבאנו לדעת הט"ו (בשיטת הב"ח) י"ל דבשעת החזרת הש"ץ אין מן הראוי שהחזן ישאל ותן טל ומטר בברכת שומע תפלה אלא יאמר ותן ברכה, ולא יוסיף כלום בש"ת.³ אכן עיין בכף החיים (ס' קי"ז ס"ק ט"ו) שדעת האליה רבה דלא כהט"ו. ואחר חיפוש מצאתי בספר הליכות עולם (ח"א דף קל"ט) מהגאון רבי עובדיה יוסף שליט"א שפסק ג"כ לחלוק על הט"ו, וז"ל: "והשליח צבור אף הוא ישאל טל ומטר בשומע תפלה בימות הגשמים שלהם".

[וה"ה בענין הזכרת גשם דאין להם לומר משיב הרוח ומוריד הגשם בחורף שלהם, אלא י"ל מוריד הטל, ולבני אשכנז אין לומר כלום, וכמפורש בלשון השלחן ערוך (ס' קי"ד סעיף ד'): "אם אמר מוריד הגשם בימות החמה, מחזירין אותו וחוזר לראש הברכה. ואם סיים הברכה חוזר לראש התפלה. ואפילו במקום שצריכים גשם בימות החמה, אם הזכיר גשם במקום טל מחזירין אותו". ובביאור הלכה הביא מהאחרונים דאפילו ארץ כולה צריכין גשם (וכנד"ד) אין להזכיר, ואם הזכיר צריך לחזור ולהתפלל, וזה גרע משאלת ותן טל ומטר- שפסק השלחן ערוך דאם שאל מטר בברכת השנים בדיעבד אינו מחוייב לחזור

מדינות שהם תחת קו המשוה, ומסתייע על שלא מצא שום פוסק שדן במדינות אלו, באמת יש להעיר דהנה כבר יותר משלש מאות בשנים, בדור שאחר ב"י, נשאלה שאלה זו להגאון מהרח"ש בשו"ת תורת חיים ח"ג סימן ג', שנשאל בזה ממדינת בראזיל דסדר זמנים משתנה שם מקיץ לחורף ומחורף לקיץ, ופסק דבימות החמה שלהם יש להם לשאול בשומע תפלה וכפסק השלחן ערוך ע"ש. והרי מפורש שלא חילק בין מדינה שגם בימות הקיץ צריכים לגשמים, ובין מקומות שנהפכו לגמרי הזמנים מקיץ לחורף ומחורף לקיץ, ודלא כהשבט הלוי [וע"ש בשבט הלוי שם שכ' דהספר תורת חיים ל"ה במחיצתו]. ולא המהרח"ש בלבד אלא כמו כן כתב הג"ר אברהם עבר הירשאוויץ יותר ממאה שנה בשו"ת בית אברהם (דף 43), וגם הג"ר יהודה חיים הכהן טראב בשו"ת מילי דעזרא (או"ח סימן י') פסק כן, כמה שנים קודם שפתח בשאלה זו בעל השבט הלוי.¹

סיכום דברינו:

במדינות אוסטרליא ובראזיל וכדו' שהם תחת קו המשוה שנתהפכה הטבע לגמרי מארץ ישראל שבחורף הוא קיץ ובקיץ הוא חורף, לדעת השלחן ערוך דבימות הגשמים שלהם יש להם לשאול ותן טל ומטר בשומע תפלה,² ולא בברכת השנים [ומ"מ בדיעבד אם יחיד טעה ושאל מטר בברכת השנים אינו מחוייב לחזור ולהתפלל אלא בתורת נדבה]. וכן נקטו האחרונים דיש לילך אחר דעת המרן השו"ע, ה"ה: מהרח"ש בשו"ת תורת חיים, והג"ר אברהם

1 שו"ר שכמו כן העיר המנחת יצחק (שו"ת ח"ו ס' קע"א) דהתורת חיים לא נחיס בחילוק של השבט הלוי, יעו"ש שהמשיך דברי השבט הלוי ע"ש.

2 ועיין בשו"ת בצל החכמה (ח"ו ס' פ"ה) שכתב דאין לשאול מן הסתם אפילו בימות הגשמים, אלא רק בעת עצירת גשמים בשומע תפלה ע"ש. ושאר הפוסקים שלא חלקו בכך, ע"כ סוברים דבימות הגשמים אמרינן מן הסתם שצריכים גשם.

3 וחפשתי ומצאתי בקובץ נזר התורה סיון תשס"ג דף רמ"ט שהדפיס טעלעגראם מהאדמו"ר מסאטמאר זצ"ל שכ' בלשון זה: "טל ומטר יאמר רק יחיד בשומע תפלה, בעל תפלה לא יאמר". וזהו כדעת הט"ו, אכן כנראה שהוא איירי בימות החמה שלהם וצ"ע אם ה"ה בימות הגשמים שלהם.

מקום שהגשם מוזיק

והמשיך הכף החיים לבאר דאם יש מקום שמזיק להם הגשם מתשרי עד ניסן שיבוא ע"י זה חולים רעים ר"ל דמשמע מדברי הרמב"ם בפירוש המשנה דאין להם לשאול גשמים בימים ההם, וכלשונו שם: "וארצות שיש בהם במרחשון הקיץ והגשמים אינן להם טובים אלא ממיתין ומאבדין והיאך ישאלו אנשי זה המקום גשם במרחשון הלא זה מן השקר והאולת".

ובאמת דין זה כבר נפסק בשו"ת תורת חיים הנ"ל (וכדמציין הכף החיים בעצמו), דנשאל אודות מדינת בראזיל שימות החמה להם מתשרי עד ניסן וימות הגשמים מניסן עד תשרי. ויש להם צורך בגשמים מניסן עד תשרי אבל מתשרי עד ניסן אין להם צורך בהם כלל, אדרבה הגשמים מתשרי עד ניסן רע להם כי ירטיב את האויר ויהפך לחולאים רעים, מתי להם זמן ההזכרה והשאלה. והשיב כי משמיני עצרת עד הפסח (דהוי קיץ שם וחורף בא"י) כיון שהגשמים רע להם אין להם להזכיר כלל ולא לשאול, לא בברכת השנים ולא בשומע תפלה ע"ש.

היסטוריא של מדינת אוסטרליא בשאלת ממר

וכן כנראה שבתחילת התיסדות הישוב היהודי באוסטרליא הנהיגו עפ"י הוראת הג"ר נתן אדלר זצ"ל אבד"ק לאנדון, שלא להזכיר ושלא לשאול לא כלל בימות החמה, וזה כהוראת המהרח"ש בשו"ת תורת חיים הנ"ל, לגבי בראזיל. עד שבא רבי אברהם עבר הירשאוויץ, מח"ס בית אברהם, שערער על המנהג הזה ודעתו הי' כי גם באוסטרליא חייבים להזכיר ולשאול ככלל ארצות חו"ל וטעמו יען "הגשמים נצרך להם מאוד פה במדינה כל השנה, וטובים לבריאות ובפרט בימים שכל בני הגולה מזכירים ושואלים חיים

ולהתפלל אלא יש לעשות כן בתורת נדבה וכנ"ל⁴].

ב. אמירת ותן טל ומטר באוסטרליא וכדו' בימות החמה שלהם

כבר ביארנו לעיל דמבואר מהשלחן ערוך דבמדינות אוסטרליא ובראזיל וכדו' (שהם תחת קו המשוה שנתהפכה הטבע לגמרי מארץ ישראל שבחורף הוא קיץ ובקיץ הוא חורף), דבימות הגשמים שלהם יש להם לשאול ותן טל ומטר בשומע תפלה, ולא בברכת השנים. והטעם הוא נדלא אמרין הכי בברכת השנים דאזלינן בתר רוב העולם דאין צריכין גשם בשעת ההוא. וא"כ יש לדייק מיניה עוד דין, דבמדינת אלו בקיץ שלהם, שלשאר העולם הוי ימות הגשמים, די ש להם לשאול ותן טל ומטר בברכת השנים אף שהם אין נצרכין להגשם, דאזלינן בתר רוב העולם הנצרכין למטר.

וכן דייק הכף החיים (ס' קי"ז ס"ק ט"ו) וז"ל: "משמע דהה"נ במקומות הרחוקים שמתחלף להם הזמן וכו' ובזמן ההוא הם נצרכים לגשמים דאין שואלין בברכה"ש אלא בש"ת דכחידים דמו. ומשמע ג"כ דבימי הקיץ שלהם שואלין גשמים כמו רוב העולם, ואעפ"י שהם אין נצרכין לגשמים. וכ"מ מדברי הרמב"ם ז"ל בפ"ב מהלכות תפלה דין ט"ז שכתב אבל בשנער ובסוריא ובמצרים וכו' שואלין ביום ס' אחר תקופת תשרי עכ"ל. ומצרים א"צ לגשמים כידוע ואפ"ה שואלין כמו רוב העולם וכו' וכן המנהג פשוט בכל ערי הודו אע"פ שא"צ מטר בימה"ג אלא בימה"ח אומרין משיב הרוח ביום ח' עצרת ושואלין גשמים מיום ס' של תקופת תשרי עד הפסח ומשם ואילך פוסקים לומר מוריד הטל וכמו רוב העולם".

דקאוונא נ"י, ע"כ.

הברעת האדמו"ר מסאטמאר זצ"ל

כבר הבאנו (שבמדינות תחת קו המשווה) דלענין הקיץ שלהם הדבר תלוי, שאם אין הגשמים מזיקים להם, שואלין גשמים בקיץ שלהם שהוא החורף בארץ ישראל, ואם הגשמים מזיקים להם, אין שואלין גשמים. ומקובל היה בארצות אלו שהגשמים בקיץ מזיקים להם. ולכן נהגו למנוע מלומר ותן טל ומטר בברכת השנים. ואח"כ יש שרצו לומר שנתברר כעת שהגשמים אינם מזיקין להם אף בקיץ שלהם, ויש להם לשאול גשם בברכת השנים וכמו בשאר ארצות, וכנ"ל. וקשה להכריע ביניהם אי לשאול אם לאו.

ובאמת כנראה לענ"ד די ש מהלך המוצאינו מכל ספק לשאול טו"מ בכל המדינות אלו מיום ס' אחר תקופת תשרי עד ניסן בברכת שומע תפלה. ובוה עכ"פ יצאנו מידי חשש ברכה ותפלה לבטלה, כי ממ"נ אם ההלכה שצריכים להזכיר הלא אם בשומע תפלה יצא בדיעבד, וגם אם ההלכה שאין לשאול מטעם דהוי ספק קללה זה שייך רק בברך עלינו ולא בשומע תפלה, כי שם יתפרש ששואלין עבור אותם שצריכין, כמו אותם הצריכים גשמים בימות החמה (שביארנו לעיל באריכות) דאין שואלין בברכת השנים מטעם דהוי קללה לרוב העולם, ואפ"ה שואלין בשומע תפלה. וברוך שכינותי דבקובץ נזר התורה סין תשס"ג ושם בדף רמ"ט הדפיס טעלעגראם מהאדמו"ר מסאטמאר זצ"ל שכ' בלשון זה: "טל ומטר יאמר רק יחיד בשומע תפלה, בעל תפלה לא יאמר", וזה ממש כנ"ל, די ש לומר דוקא בשומע תפלה.

שו"ר שכמו כן כתב הג"ר בן ציון אבא שאול זצ"ל בשו"ת אור לציון (ח"ב פרק ז' אות ל'), דנשאל אודות ארצות הרחוקות, כגון

המה להיושבים פה במדינה, האשל אברהם יתן טעם על בלי לשאל במקמות שירטיב האויר ונהפך להם לחלים רעים ר"ל, ופה במדינה יפטרו פיהם אז למלקיש, וישמחו לקול הגשם כי ירטיב האויר ונוח להם מהשרב הגדול".

ובשנת תרנ"ב הפנה ערעורו על מנהג זה אל הגאון מקאוונא רבינו יצחק אלחנן זצ"ל, והגאון מקאוונא השיב לו וז"ל: "וע"ד מה שנהגו בעירו לבלי לשאול ולהזכיר גשם, וכתב כת"ר כי זה הא טעות, כן דעתי ג"כ דעפ"י דין הם חייבים להזכיר ולשאול גשמים וכמו במדינתנו ואף במקומות שאין צריכים לגשמים גם כן צריכים להזכיר ולשאול גשם בימי החורף כמבואר בשו"ע ס' קי"ז בלי שום חולק⁵, ולדברי השו"ע אנו שומעין, וכן נהגו בכל המדינות ובכל תפוצות ישראל בכל מקומות מושבותיהם, ויפה הורה כת"ר ואין לשנות", עכ"ל, כנדרפס בס' בית אברהם הנ"ל.

כן פנו בשאלה זו אנשים מסידני אל הגאון רבי שמואל סלאנט זצ"ל רבון ירושלים, ברם כתבו לו "מאחר חג הסוכות עד סוף ניסן יזיקו הגשמים לבריאות הגוף וליכול האדמה". לזה השיב להם (וכנדרפס בספר הנ"ל): "לא ישאלו גשמים טל ומטר לא בימות החמה ולא בימות הגשמים וכו' אכן בהזכרה יזכירו גבורות גשמים היינו משיב הרוח ומוריד הגשם מאחרון של חג הסוכות כנהוג בכל תפוצות ישראל". אכן ע"ש שאח"כ פנה הר"ר ע"ע הירשאוויץ הנ"ל אל הג"ר שמואל סלאנט זצ"ל, וכתב לו כי גם בימי הקיץ של אוסטרליה דהיינו מתשרי עד ניסן הגשמים הם של ברכה גם לבריאת הגוף וגם ליכול האדמה. לזה השיב לו הג"ר שמואל סלאנט וכתב דלפי הנ"ל "בודאי בלי ספק ראוי שגם שמה ישאלו גשמים גם בברכת השנים ותן טל ומטר וכפי אשר הורה ידידי הרב הגאון

5 ראיתי שכותבים דבריו צ"ע טובא, כי "איפה נזכר דין זה בשו"ע ס' קי"ז", ואולי כיון לדיוק הכף החיים מדבריו הלחלח ערוך הנוכח למעלה.

שבא רבי אברהם עבר הירשאוויץ, מח"ס בית אברהם, שערער על המנהג הזה ודעתו הי' כי גם באוסטרליא חייבים להזכיר ולשאל כבכל ארצות חו"ל כי המציאות היא שהגשמים טובים לירקות ולבריאות, וכן הודו לו הגאון מקאוונא. וכן הסכים הגאון מהר"ש סלאנט זצ"ל להבית אברהם דאם המציאות הכי אז יש לשאל וכשאר חו"ל.⁶

והבאנו מהאדמו"ר מסאטמאר זצ"ל להכריע בין הדיעות דיש להם לשאל השומע תפלה ובוה יצאו לכל הדיעות. וכ"כ הגאון רבי ב"צ אבא שאול זצ"ל: "ובקיץ שלהם יאמרו בשומע תפלה ותן טל ומטר לברכה בארצינו הקדושה", הרי דכתב בסוף דיש להם לשאל בשומע תפלה וכדעת האדמו"ר מסאטמאר זצ"ל.

סיכום דברינו:

במקומות שבין סוכות לפסח הם ימות החמה שלהם יש להם לשאל ותן טל ומטר בברכת השנים, אף שהם אינם נצרכין לגשם, מטעם דאזלינם בתר רוב העולם שצריכין מטר בעת ההוא, כ"כ הכף החיים. וכן מבואר מדברי הגאון מקאוונא (הנדפס בספר בית אברהם). וכ"כ הגאון רבי עובדיה יוסף שליט"א בקובץ קול מסיני הנזכר לעיל.

[ולענין הזכרת משיב הרוח ומוריד הגשם, המעייין בשו"ת תורת חיים יראה דכתב כן גם לענין הזכרה, שאם הגשמים מזיקים לתבואה או לבריאות דאין להם להזכיר גשם דהוי סימן קללה. אכן הגאון ר' שמואל סלאנט זצ"ל כתב דאף דפסקינן דאין לשאל (ותן טל ומטר) אבל ודאי יש להזכיר (משיב הרוח ומוריד הגשם). שוב ראיתי שדן בזה הגאון רבי עובדיה יוסף שליט"א בקובץ קול סיני הנ"ל, וז"ל: "ונראה שהוא הדין בהזכרה שלא יאמרו משיב הרוח ומוריד הגשם, אלא מוריד הטל, כיון שהגשמים סימן קללה להם באותו פרק זמן (ובלא"ה בהזכרה יוצאים י"ח במוריד הטל בלבד,⁷ וא"כ הוא ק"ו מהשאלה)]."

ואם הגשמים מזיקים לתבואה ולחקלאות, או לבריאות בני אדם, אין להם לשאל טל ומטר כלל בימים הללו. ומטעם זה פסק המהר"ש בשו"ת תורת חיים דבמדינת בראזיל אין להם לשאל גשם כיון שהוא מזיק לבריאות. וכן מתחילה הנהיג כן במדינת אוסטרליא ע"פ הגאון רבי נתן אדלר זצ"ל, שלא לשאל כלל, וכדעת התורת חיים. עד

6 וכן העיד הג"ר משה שטרנבוך שליט"א (שו"ת תשובות והנהגות ח"ג ס' מ"ב) דכן המנהג ביוהנסברג לשאל גשם ע"ש. וכן עייין בספר שערי הלכה ומנהג ח"א ס' ע"א שהאריך בנדון שלנו ע"ש.
7 וזה איירי במנהג ספרד כמובן.

תניא איז נישט קבלה

הרה"ק מקרעטשניף זצ"ל סיפר "ששאל את הבעלזער רב ז"ל [הרה"ק רבי אהרן] בענין ללמוד תניא עם בחורים, ואמר "אין בעלזא האט מען נישט געלענט מיט בחורים קבלה, תניא איז נישט קבלה".

(בית שמחה, ברוקלין תש"נ, עמ' רנו-רנח)